

Afrykańskie podróże - małe i duże

- Poziom edukacyjny adresatów - druga - trzecia klasa gimnazjum, pierwsza - druga klasa szkoły średniej;
- Czas trwania zajęć - około 1,5 godziny;
- Forma - wyprawa naukowo-badawcza;
- Materiał - mapa fizyczna Afryki (dla dwóch grup muszą zostać przygotowane kserokopie kolorowe), slajdy, testy, fragmenty filmów, literatura dostępna w szkole na temat Afryki;
- Po zajęciach uczeń:
 - Umie w sposób krótki i lakoniczny podać podstawowe dane do opisu kontynentu afrykańskiego;
 - Zdaje sobie sprawę z różnic wynikających z położenia geograficznego oraz proporcji pomiędzy powierzchnią Afryki i Europy;
 - umie opisać rodzaje i znaczenie migracji dla ludności Afryki oraz podać różnice w podejściu do problemu migracji pomiędzy Europą i Afryką;
 - zna podstawowe dane do opisu ukształtowania hipsometrycznego Afryki i jego wpływu na podróżowanie;
 - umie powiązać dane teoretyczne, przyswojone z książek, opisujące strefy klimatyczno-roślinne z realiami podróży po kontynencie; umie wskazać niebezpieczeństwa i praktyczne zachowania wynikające z tych realiów dla podróżników;
 - zna warunki, zasady oraz sposoby podróżowania po kontynencie afrykańskim;

lp.	przebieg zajęć	treść	czas	uwagi organizacyjno-metodyczne
1.	przygotowujemy się do wyprawy naukowo-badawczej o charakterze etnograficznym	opracowanie tras wypraw z uwzględnieniem sposobów przemieszczania się, odwiedzin większych miast, realizacji celów naukowych w postaci wizyt u plemion zamieszkujących obszary, po których ekspedycja będzie podróżowała;	osobna lekcja lub projekt uczniów	Podział klasy na dwie (lub cztery) grupy - przygotowanie dwóch tras wypraw: <ol style="list-style-type: none">1. Bamako - Wybrzeże Kości Słoniowej;2. Douala - N'Djamena; Zadaniem grupy jest wyznaczenie na mapie trasy oraz przygotowanie się, w oparciu o literaturę oraz inne dostępne źródła, do wyprawy. Grupy same organizują sobie pracę. Nauczyciel służy pomocą i konsultacjami - zwraca uwagę na przygotowanie podstawowych danych dotyczących trasy, warunków naturalnych i klimatycznych (podróżujemy w porze suchej zaraz po zakończeniu pory deszczowej - najlepsze warunki), sieci połączeń, ple-

				mion zamieszkujących badany obszar; może zaproponować projekcję filmu National Geographic „Sahel”.
2.	podróże afrykańskie, czyli ruszamy na wyprawę	Wprowadzenie w charakter zajęć; próba oceny zmian w charakterze podróży po kontynencie afrykańskim w kontekście zmian historycznych;	10 min	Uwaga - uczniowie przychodzą na zajęcia z plecakami z wyposażeniem koniecznym ich zdaniem do podróży po Afryce; ¹ Fragment filmu „pożegnanie z Afryką”; dyskusja - Zmiany w warunkach podróży od XIX wieku? Różnice pomiędzy podróżami europejskimi i afrykańskimi?
3.	geografia fizyczna Afryki	określenie położenia; podstawowe dane do opisu geograficznego: powierzchnia, najdalej wysunięte krańce kontynentu, rozczłonkowanie linii brzegowej;	15 min	Zebranie wiadomości, które mają uczniowie, ćwiczenie wyobraźni geograficznej np: ➤ opisanie kształtu Afryki za pomocą ruchu; ➤ określenie stosunku powierzchni Europy i Afryki za pomocą porównań (np. najwyższą i najniższą osobą, porównanie odcinków, ...) itp. Rozwiązanie testu geograficznego (1) Podsumowanie na podstawie pokazu slajdów - slajdy 1 - 8 - strefy roślinno-klimatyczne od okolic Zatoki Gwinejskiej po Saharę.
4.	Afryka a podróżowanie	migracje; warunki transportu; sieci przewozowe - transport zbiorowy;	15 min	Fragment tekstu - podróże 14 Pytanie - na czym polegają migracje, z jakimi ich rodzajami możemy mieć do czynienia? Prezentacja problemu na podstawie wybranych kilku osób (jedni wyjeżdżają w związku z koniecznością podjęcia pracy sezonowej, drudzy migrują ze wsi do miasta na stałe, inni migrują w celu odwiedzin krewnych - mogą zostać lub wrócić); do prezentacji będą potrzebne punkty orientacyjne (np. kilka miast, kilka wsi, przedstawiciele rodzin). Komentarz prowadzącego na podstawie slajdów 9 - 14 (zob. komentarz 1); Fragment tekstu - podróże 14;
5.	hipsometria Afryki	ukształtowanie powierzchni kontynentu i jego wpływ na migracje;	10 min	pogadanka - jak wygląda powierzchnia Afryki? Czy potrzebujemy sprzętu wspinaczkowego? Czy ukształtowanie terenu znacznie

¹ Plecak powinien zawierać - paszport z wizami, żółtą książeczkę szczepień, podstawowy zestaw ubrań, lekarstwa (w tym powinna być informacja jakie, aspivenin - przyrząd pomocny w razie ukąszeń, tabletki na malarię), środki do uzdatniania wody (micropur), mapę, szczyryk, sznurek, przybory toaletowe, sprzęt biwakowy (maszynka, kubek), śpiwór, karimatę; dobrze jest zabrać ze sobą jakieś prezenty;

				<p>utrudnia podróżowanie?</p> <p>Na podstawie slajdów uczniowie próbują dać odpowiedź na postawione pytania; slajdy 15 - 19;</p> <p>Uczniowie mogą stworzyć mapę hipsometryczną Afryki (część stoi - Afryka wysoka, część siedzi - Afryka niska, wybrzeża można zaznaczyć za pomocą uczniów leżących);</p>
6.	klimaty Afryki	informacje o podstawowych typach klimatu i związanych z nimi konsekwencjach dla podróżujących;	15 min	<p>Prezentacja z udziałem uczniów - jakie prawidłowości można zauważyć w „klimacie” Afryki?</p> <p>Uczniowie uzupełniają komentarz nauczyciela do slajdów własną wiedzą; slajdy 20 - 24 (komentarz 2);</p>
7.	afrykańskie drogi	funkcje dodatkowe;	5 min	<p>Prezentacja - do czego może jeszcze służyć droga w Afryce?</p> <p>slajdy 25 - 28 (komentarz 3);</p>
8.	transport	podstawowe środki transportu; przejazdy indywidualne - uzależnienie od ukształtowania powierzchni ziemi; transport lokalny na małych odległościach;	20 min	<p>Burza mózgów - z jakimi środkami transportu możemy mieć do czynienia w Afryce?</p> <p>Slajdy 29 - 36 stanowią podsumowanie pracy;</p>
9.	znajdź się	sprawdzenie umiejętności przyporządkowania nazw państwom i umiejscowienie ich na mapie;	10 min	<p>Rozwiązanie testu geograficznego (2) element dodatkowy</p>

komentarz 1

slajd 9 - na dworcu, na tablicy wypisane ceny za przejazdy, czasami można się targować, w tej części Afryki płacimy frankami CFA;

slajd 10 - w oczekiwaniu na odjazd można pooglądać telewizję, Afryka pasjonuje się meczami piłki nożnej oraz afrykańskimi telenowelami;

slajd 11 - można również coś zjeść (café au lait, bagietkę z omletem);

slajd 12 - jeden ze środków transportu (pusty, nie zebrano jeszcze odpowiedniej ilości podróżnych);

slajd 13 - załadunek;

slajd 14 - chwila przed odjazdem, pasażerowie zostali zapakowani;

komentarz 2

slajd 20 - mapa klimatyczna Afryki; dla naszej podróży ważna jest informacja - na północ i południe od równika strefy klimatyczne układają się równoleżnikowo (strefa klimatów równikowych, podrównikowych, podzwrotnikowych, zwrotnikowych);

slajd 21 - podróże uzależnione są od pory deszczowej; most podwodny ułatwia zachowanie dobrego stanu drogi;

slajd 22 - miejscami przejazd jest tak utrudniony, że jedynie samochód z napędem na cztery koła może nam pomóc przedostać się dożądanego miejsca;

slajd 23 - stan dróg po porze deszczowej;

slajd 24 - najłatwiej podróżuje się w strefie, gdzie ilość opadów nie jest duża, a wioski i miasta połączone są wytyczonymi drogami;

komentarz 3

slajd 25 - suszenie roślin, nasion;

slajd 26 - suszenie ryb, jedna z głównych ulic w stolicy Togo;

slajd 27 - przy każdym posterunku, miejscu pobierania opłat zawsze znajdują się dzieci o coś proszące;

slajd 28 - każde miejsce na trasie jest dobre, aby prowadzić handel;